

**ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(на основі повної загальної середньої освіти)**

Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): молодший спеціаліст

Спеціальності: 061 журналістика

081 право

231 соціальна робота

Освітні програми: видавнича справа та редагування

правознавство

соціальна робота

соціальна педагогіка

Запоріжжя, 2019

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (на основі повної загальної середньої освіти)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з історії України для вступників до вищих навчальних закладів розроблено з урахуванням чинних програм з історії України.

Абітурієнти повинні **знати і вміти**:

- про основні політичні, соціально-економічні, культурні події та видатних історичних діячів;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- працювати з різними джерелами інформації; визначати хронологічні межі соціально-економічних та політичних подій, їхній зміст та послідовність;
- позначати на картосхемі місця історичних подій;
- визначати найважливіші зміни, що відбулися й відбуваються в житті людства;
- аналізувати історичні джерела, класифікувати їх;
- пояснювати і застосовувати поняття і терміни.

Вступ до історії України

Історія України як наука. Загальна періодизація. Джерела з історії України.

Стародавня історія України

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Трипільська культура. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Київська держава

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, древляни, сіверяни, волиняни, уличі, тиверці, білі хорвати). Руська земля .

Утворення Київської держави (Русі-України). Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод). Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого в Києві. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Київської держави. Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської держави (Русі-України).

Поширення писемності. Розвиток культури й освіти Київської держави (Русі-України).

Галицько-Волинська держава. Монгольська навала

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя. Культура Галицько-Волинської держави.

Литовсько-руська держава. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав

(у другій половині XIV - першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. «Велике князівство Руське». Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти

Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI ст.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. «Велике князівство Руське». Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти

Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI ст.)

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х років. (К. Косинського та С. Наливайка). Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.

Українські землі в складі Речі Посполитої (перша половина XVII ст.)

Зміни в соціально-економічному житті. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти

Московського царства і Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...»

Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави — Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького

Українські землі наприкінці 50-х - у 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського, Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України

Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Північна війна і Україна. Повстання під проводом С. Палія (1702-1704 рр.). Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі. Розвиток культури, науки, освіти.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Початок українського національного відродження. Кирило-Мефодіївського братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848-1851 рр.). Перший досвід парламентської діяльності

Культура України кінця XVIII - першої половини XIX ст.

Розвиток освіти, науки, літератури, мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Події Кримської війни 1853-1856 рр. на українських землях. Реформи 1860-1870-х роках і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876 рр.). Братство тарасівців.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в другій половині XIX ст.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій.

Культура України в другій половині XIX - на початку XX ст.

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники.

Наддніпрянська Україна в 1900-1914 рр.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в 1907-1914 рр. Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.

Західноукраїнські землі у складі Австро-угорської імперії у 1900-1914 рр.
Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Україна в Першій світовій війні

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на українських землях. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині та Буковині. Українські січові стрільці (УСС).

Українська революція

Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення українців. Універсали Української Центральної Ради (УЦР). Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Проголошення радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1921 рр.)

Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу. Конституція УНР. Гетьманський переворот. Українська Держава. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Друга радянсько-українська війна.

Окупація військами Антанти півдня України. Повстання М. Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Холодноярська республіка (1918-1922 рр.).

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1929 рр.)

Голод у південних губерніях УСРР. Антицерковна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР («українізація»). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 1920-х рр.

Утвердження тоталітарного режиму в 1929-1939 рр.

Форсована індустріалізація, насильницька колективізація, ідеологізація суспільного і культурного життя України. Культ особи. Масові репресії. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні – геноцид Українського народу. Згортання українізації. Антицерковна кампанія.

Західна Україна в 1921–1939 рр.

Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х рр. Карпатська Україна.

Україна під час Другої світової війни (1939 – 1945 рр.).

Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до УРСР. Напад нацистської Німеччини та її союзників на СРСР. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Поразки Червоної армії. Нацистський окупаційний режим. Голокост. Радянський партизанський рух. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Польсько-український конфлікт. Створення Української головної визвольної ради (УГВР). Вигнання нацистських окупантів з території України. Депортація кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Внесок українців у визволення народів Європи від нацизму. Завершення Другої світової війни.

Україна в перші повоєнні роки (1945 – на початку 1950-х рр.)

Участь УРСР зовнішній політиці Радянського Союзу. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова. Голод в Україні 1946–1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН і УПА. Придушення визвольного руху. Розгортання ідеологічних кампаній (боротьба з «українським буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродними космополітами» тощо).

Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.)

Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950–1960-х рр.: припинення масових репресій, часткова реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Спроби реформування управління промисловістю та сільського господарства, соціальної сфери. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 – на початку 1960-х рр.

Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.)

Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Здобутки і проблеми соціальної сфери. Культура та духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.

Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України (1985-1991 рр.)

Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України.

Україна в умовах незалежності

Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил України. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Затвердження державної символіки (1992 р.), формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Приватизація. Лібералізація цін. Грошова реформа (1996 р.). Майнова диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське і світове співтовариство. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. Політична криза 2013- 2014 рр. Революція Гідності. Збройна агресія Росії проти України 2014-2018 рр. . Культура, наука, спорт та релігійне життя в незалежній Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

6 клас

1. Пометун О.І., Мороз П.В., Малієнко Ю.Б. Всесвітня історія. Історія України. Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Видавничий дім «Освіта», 2014. 256 с.
2. Бандровський О.Г., Власов В.С. Всесвітня історія. Історія України. Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Генеза, 2014. 272 с.

7 клас

3. Власов В.С. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Генеза, 2016, 192 с.
4. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 7 класу. Харків: Ранок, 2015. 240 с.
5. Романишин Н. Ю. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Грамота, 2015. 240 с.
6. Смолій В.А. Степанков В.С. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Генеза, 2015. 240 с.

8 клас

7. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 8 класу. Тернопіль: Астон, 2016. 301с.
8. Власов В. С. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Генеза, 2016. 256 с.
9. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 8 класу. Харків: Ранок, 2016. 272 с.
10. Гупан Н. М., Смагін І. І., Пометун О. І. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Освіта, 2016. 320 с.
11. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України. Підручник для 8 класу. Тернопіль: Богдан, 2016.
12. Струкевич О.К. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Грамота, 2016. 272 с.
13. Швидько Г. К. Чорнобай П.О. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Генеза, 2016. 353 с.

9 клас

14. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 9 класу. Тернопіль: Астон, 2017. 296с.

15. Власов В.С. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Літера ЛТД, 2017. 304 с.
16. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 9 класу. Харків.: Ранок, 2017. 228 с.
17. Левітас Ф. Л., Дудар О. В., Беззуб Ю. В. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Освіта, 2017. 416 с.
18. Пометун О. І, Н. М. Гупан, І. І. Смагін. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Оріон, 2017. 288 с.
19. Реєнт О. П., Малій О. В. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Генеза, 2017. 273 с.
20. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 9 класу. Тернопіль: Астон, 2017. 296 с.
21. Струкевич О.К. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Грамота, 2017. 240 с.
22. Турченко Ф. Г., Мороко В. М. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Генеза, 2017. 380 с.

10 клас

23. Бурнейко І. О., Хлібовська Г.М. Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України. Рівень стандарту. підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Астон, 2018. 256 с.
24. Власов В.С, Кульчицький С.В. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Літера ЛТД, 2018. 256 с.
25. Власов В.С, Кульчицький С.В. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Літера ЛТД, 2018. 304 с.
26. Гісем, О. В.; Мартинюк, О.О. Історія України (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.
27. Пометун О. І., Гупан Н. М. Історія України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. К.: УОВЦ «Оріон», 2018. 288 с.
28. Сорочинська Н.М., Гісем, О. В. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2018. 256 с.
29. Струкевич О.К. Історія України (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. . К.: Грамота, 2018. 240 с.

11 клас

30. Кульчицький С.В., Лебедєва Ю.Г. Історія України. Підручник для 11 класу. К.: Генеза, 2011. 304 с.
31. Пометун О. І., Гупан Н. М., Історія України. Підручник для 11 класу. Харків.: Сіція, 2012. 336с.
32. Струкевич О.К., Романюк І.М., Дровозюк С.І. Історія України. Підручник для 11 класу. К.: Грамота, 2011. 320 с.
33. Турченко Ф. Г. Історія України. Підручник для 11 класу. К.: Генеза, 2011. 400 с.

АТЛАСИ

1. Атлас з Історія України. Всесвітня історія. Інтегрований курс" 6 клас, Київ: Інститут передових технологій, 2006. 24 с.
2. Атлас з історії України: 7 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2003. 16 с.
3. Атлас з історії України XVI-XVIII ст.: 8 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2004. 16 с.
4. Атлас з історії України друга пол. XVIII - початок XX ст.: 9 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2005. 20 с.
5. Атлас з історії України 1914-1939 рр.: 10 клас / Упорядники: О. І. Гісем, Д. В. Ісаєв, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2006. 16 с.
6. Атлас з історії України 1939-2005 рр.: 11 клас / Упорядники: О. І. Гісем, Д. В. Ісаєв, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2006. 16 с.